

Siðsøga

við Óla Jacobsen

EIN FØROYSK BÓNDAKONA

Í 1935 HEVÐI **DIMMALÆTTING** EINA **FRÁSØGN** FRÁ 90 ÁRA GOMLU **ONNU MARIU OLSEN**, BÓNDAKONU ÚR **SAKSUN**. HON VAR OMMA MILLUM ONNUR **VILHELM MAGNUSSEN**, KENDA **TUBERKLALÆKNAN**. GRUNDAÐ Á HESA **GREIN** SKAL VERÐA **GREITT** FRÁ HENNI OG HENNARA **ÆTT**

Dimmelætting skrifvar 3. november 1934 í sambandi við, at Anna Maria fylti 90 ár m.a., at:

»Anna Maria Olsen har været en meget dygtig og afholdt Bondekone, og hendes store Gæstfrihed og Hjælpsomhed er kendt rundt om paa vore Øer. Hun er endnu trods sine høje Alder aandsfrisk, rask og rørig og deltager i forskelligt Husarbejde indenfor Hjemmets Døre.«

Í apríl 1935 var Dimmalætting í Saksun og vitjað hana. Anna Maria giftist til Saksunar við bóndanum Jóan Dávid Olsen. Hóast síni 90 ár tyktist ein sjáldsama lættur og frískligur andi at vera yvir henni.

Anna Maria greiðir frá:

– Foreldur míni vóru Thomas og Katrina Egholm í Hvalvík. Mamma var bóndadóttir úr Dúvugørðum her í Saksun og pápi var bóndi »niðri í Stovu« í Hvalvík.

Pápi doyði 71 ára gamal og mamma bleiv 53. Pápi mín var sonur gamla Niels Petur Egholm í Egholmsstovu í Havn.

Vit vóru 9 systkin, 6 dreingir og 3 gentur. Báðar systrar mínar liva enn, nevniliga Marin, ið býr hjá A. Weihe á Selatrað, og sum fyllt hevur 91 ár, og Sigga Malena, 88 ára gomul, sum býr í Dúvugørðum. Harimóti eru allir seks dreingirnir deyðir. Tann elsti av teimum var faðir Thomas Egholm, bónda í Hvalvík. Jens var skómakari suðuri í Havn, hann doyði 60 ára gamal. Tann yngsti av brøðrunum doyði á síni fyrstu ferð til Íslands, hagar hann fór við skipinum Norðlýsið hjá Hans Mohr. Teir fiskaðu í smábátum frá skipinum. Saman við tveimum øðrum var hann farin at fiska í einum av hesum smáu bátunum. Tað gjørdist illveður, og teir spurdist ikki aftur. 3 brøður doyðu av tuberklasjúku, tann eini av hesum doyði í Keypmannahavn, har ætlanin var, at hann skuldi læra til blikksmið.

Syrgiligt hjúnalag

Langabbi mín, Johan Hendrik Egholm, var tvær ferðir giftur. Tað fyrra hjúnalagið vardi í stutta tíð, tað seinna fekk eina tunga lagnu.

Fýra ættarlið. Aftast 90 ára gamla Anna Maria Olsen, f. 28.10 1844, dóttir hennara Katrina Magnussen, f. 1.12 1880, gift við M.P. Magnussen, bónda í Saksun, so dóttir hennara Anna Maria Jacobsen, f. 6.7 1908, gift við D.P. Jacobsen, handilsmanni á Skála, við dóttir síni Onnu f. 17.12 1930, sum giftist við Poul Mohr. Myndin stóð í Dimmalætting í 1935

J.H. Egholm var bóndi í Hvalvík, og hann giftist seinnu ferð við einari prestadóttir av Nesi, ið æt Annika. Hon var ein sera dugilig húsmóður. Men av sonnum var teirra hjúnalag alt annað enn eydnuríkt. J.H. Egholm var hámentaður maður, hann var doktoralærdur, men hann hevði at siga lítlan og ongan ans fyri bóndagardinum. Hansara interessur gingu í aðra leið, og garðurin var ikki røktaður, sum hann skuldi við tað, at hann í heilum ferðaðist til Havnar fyri at koma saman við teir lærdu menninar har. Hetta ótoliliga skilið, at garðurin ikki til fulnar varð røktur, soleiðis sum Annika helt

vera rætt, nívdí hana svárliga. Hon segði lítið, bar sína neyð í tolni, men hugsaði so mikið meira. Og endin var tann syndarligi, at hon druknaði seg í einum hyl í Hvalvík, sum enn verður nevndur Anniku hylur. Tá ið henda dapra hending var øllum kunnug, og líkið var funnið, segði ein húskallur frá, at hann eina aðra ferð hevði hitt Anniku um leið har, hon forgjörði sær. Ivaleyst hevði hon fleiri ferðir ætlað at tikið lívið av sær, áðrenn hon – kanska heilt frá sær sjálvari av trongd og trega – tók ta endaligu avgerðina. Aftaná henda syrgiliga deyða Anniku flutti Johan Hendrik til Havnar at búgva. Eina vissa tíð

á árinum vitjaði hann aftur til Hvalvíkar. Og omma plagdi at siga frá, at meðan hann var har, hevði hann til vana hvørt kvøld at festa sær í eina pípu og ganga oman til staðið, har hús hansara høvdu staðið. Har dvaldi hann einsamallur eina stund, og tá ið hann kom aftur at húsum, sá hann altíð líka forgrátin út.

Tað var kunnugt, at prestadóttirin sjálv ongantið dámdi at skula giftast við John Hendrik, men tá í tíðini var so nógv annarleiðis enn nú. Tá ið faðir hennara, presturin, hevði gjørt av, at hon skuldi giftast við doktaranum, batti eingin mótstøða av nøkrum slag. Tað sigst fyri satt, at tá ið presturin fekk at frætta frá deyða dótturs síni, var hann so illa við og gjørdist so bangin, at hann eftir tann dag á ferðum bygdanna millum aldri tordi at sova einsamallur.

Verfaðirin doyði av áarlopi

Her hevur ofta verið áarlop og verpápi mín, Ólavur bóndi, var júst tikin av døgum av einum herviligum áarlopi. Tað hendi, tá ið hann eina ferð saman við húskalli sínum var farin at hyggja eftir seyði. Tá teir nærkaðust at ánni, legði bóndin húskallinum eina við at seta í eitt róp, um hann skuldi fingið feril av, at áin vildi leypa. Hetta lovaði húskallurin. Men tað vildi so til, at hann fekk ein slíkan hvøkk á seg, tá ið áin knappliga fór at leypa, at hann ikki fekk rópt fyri ræðslu. Ólavur doyði í áarlopinum og slongdist við ánni oman á sandin, har líkið seinni varð funnið á Neystaroyru, sum plássíð nevndist.

Kirkja kom til Saksunar í 1858. Tá varð tann gamla kirkjan í Tjørnuvík flutt higar. Tað er fyrst nústani, at kirkja er komin aftur har. Kirkjugarðurin her varð gjørdur fitta tíð, áðrenn kirkjan kom. At tað fyri hesa tíð ofta hevur verið bæði trupult og tvørilgt í ymsar mátar, kann ein og hvør ætla sjálvur, tá ið hann veit, at t.d. tá lík mátti berast tann óhøgliga og illgongda veg hiðani frá upp um fjøll til Tjørnuvíkar. Av og á hendi segt, at høvi var til at bera líkini til Hvalvíkar.

Tað sigst, at Saksun eina ferð í tíðini skal hava verið ein heilt stór bygd, og í teirri